

Oliko Luukas pakana?

Was Luke a Gentile?

Dr. Thomas S. McCall

(Toimittajan huomautus: Tämä artikkeli julkaistiin alun perin tässä lehdessä vuonna 1999. Pidän sitä yhtenä mielenkiintoisimmista artikkeleista, mitä tohtori McCall on koskaan kirjoittanut ja yhdyn täysin hänen johtopäätökseensä, että Luukas oli juutalainen.)

Puhuessamme ja opettaessamme Sanaa mainitsemme usein, että koko Raamattu on juutalainen kirja ja että kaikki Raamatun kirjoittajat, sekä Vanhan että Uuden Testamentin, olivat juutalaisia. Usein joku kysyy: "Entä Luukas, eikös hän ollut pakana?" Tätä on opetettu koko kirkkohistorian ajan niin kauan ja niin johdonmukaisesti, että sen oletetaan ilman muuta olevan totta. Jos kuitenkin tutkit, kuinka Raamatun kommentaattorit tulivat tähän johtopäätöksen, huomaat kuinka heiveröinen heidän todistusaineistonsa on. Ajatus siitä, että Luukas oli pakana, näyttää perustuvan enemmän perinteeseen kuin mihinkään vahvaan raamatulliseen todisteeseen.

Kysymyksen tärkeys

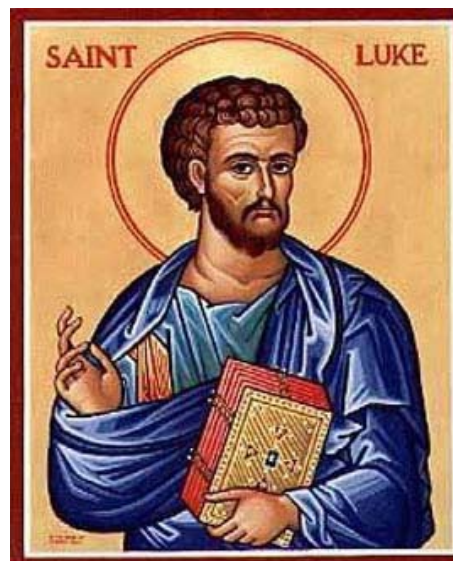
Se ei ehkä näytä tärkeältä, oliko Luukas pakana vai ei, mutta kun ajattelet hänen työnsä suuruutta, asiasta tulee todella merkittävä. Kun lasketaan Luukkaan kirjoittamat sivut sekä hänen evankeliumissaan että Apostolien Teoissa, niin selviää, että Luukas kirjoitti enemmän UT:n sivuja kuin kukaan toinen sen kirjoittajista, Paavali ja Johannes mukaan lukien. Jos Luukas oli pakana, niin Herra uskoi enemmän sivuja UT:n ilmoituksesta pakanalle, kuin kenellekään toiselle sen kirjoittajista. Se olisi vähintäänkin merkittävää.

Itse pakanakristittyinä tykkäisin kovasti, että meillä olisi yksi "oma mies" kirjoittajana Raamatun kaanonissa, joten olen luonnollisesti vastahakoinen näkemään toisin. Minusta todistusaineisto on kuitenkin musertava, että Luukas oli tosiasiallisesti juutalainen.

Asiaa ei voida ratkaista lopullisesti, koska Raamattu ei missään kerro meille Luukkaan taustaa, mutta perustelut hänen juutalaisuudelleen näyttävät paljon painavammilta kuin ne, jotka puolustavat, että hän olisi ollut pakana.

Perusteluja sille, että Luukas oli pakana

Yleensä raamatulliset kommentaattorit vain vakuuttavat, että Luukas oli pakana tarjoamatta mitään

todisteita, koska siihen uskotaan niin yleisesti. Jotkin kommentaarit esittävät kuitenkin perusteluja ylläpitämään käsitystä Luukkaan pakanallisesta taustasta. Tärkeimmät näistä perusteluista ovat Kolossalaiskirjeessä olevat luettelot ihmisistä.

Luettelot Kolossalaiskirjeessä

Kolossalaiskirjeen 4 luvussa apostoli Paavali lopettaa kirjeensa luettelemalla ne ihmiset, jotka olivat hänen kanssaan kirjettä kirjoittaessaan ja joitakin, joille kirje on osoitettu. Näissä luetteloissa Paavali mainitsee joitakin "ympärileikatuista" (Kol. 4: 10–11), jotka siksi ovat juutalaisia. Vaikka ei ole täysin selvää, keihin tässä viitataan, niin oletettavasti he ovat kolme edellistä: Aristarkus, Markus ja Jeesus, jota kutsutaan Justukseksi. Paavali ei ilmeisesti sisällytä ympärileikattuihin Tykikusta ja Onesimusta, jotka on mainittu aiemmin jakeissa 7-9.

Myöhemmin samassa luvussa jakeessa 14 Paavali viittaa rakkaaseen lääkäri Luukkaaseen. Perustellaan, että koska Luukasta ei mainita "ympärileikattujen" luettelossa, hän ei siksi voi olla juutalainen. Tämä on kuitenkin todella heikko todiste. Edellä mainitussa viittauksessa Paavali puhuu saarnatyössä olevista työtovereistaan. Luukkaan ei kuitenkaan koskaan kuvailtu osallistuvan aktiivisesti saarnayöhön, vaan hän oli sensijaan Paavalin henkilökohtainen lääkäri ja historioitsija. Ei olisi tarkoituksenmukaista laittaa Luukas samaan luetteloon niiden kanssa, jotka olivat aktiivisia saarnatyössä taustasta riippumatta.

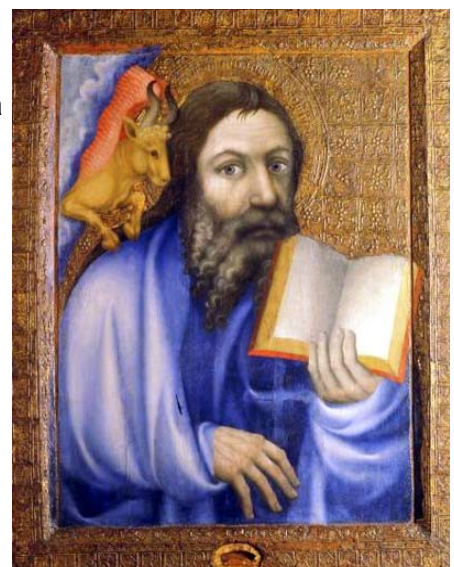
Siksi on olemassa muita syitä kuin tausta, miksi Luukas ei olisi sisällytetty "ympärileikattujen" luetteloon. On riskialtista rakentaa käsite todisteille, jotka ovat niin heikkoja ja tämä on vahvin todiste Raamatussa, jota ne, jotka uskovat, että Luukas oli pakana, käyttävät todistamaan kantaansa.

Perusteena nimi ja ammatti

Kannattajat ovat myös väittäneet, että nimi Luukas on sinänsä todiste, että hän oli pakana. Kolossalaiskirjeen 4. luvussa mainitut "ympärileikattujen" nimet ovat kuitenkin pakanallisia:

Aristarkus, Markus ja Justus. Paavalin itsensä nimi on roomalainen, jota hän käytti kaikkialla työssään pakanoiden keskuudessa heprealaisen nimensä Saul asemesta. Samoin Pietarin heprealainen nimi oli Simon.

Tosiasia on, että useimmat juutalaiset, jotka elivät Diasporassa käyttivät kahta nimeä: yhtä juutalaista, jota käytettiin synagogassa ja toista pakanallista, jota käytettiin liiketoiminnassa.

Toiset ovat jopa väittäneet, että Luukkaan ammatti lääkärinä olisi todiste, että hän oli pakana. Silloin pitäisi olettaa, että roomalaisessa maailmassa ei ollut juutalaisia lääkäreitä. Ajatus on naurettava. Kristus viittasi Israelin lääkäreihin useaan otteeseen: *'Parantaja, paranna itsesi'* . . . (Lk. 4:23) ja *"Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat . . ."*(Mt. 9:12). On yhtä paljon syytä uskoa, että juutalaiset olivat muinaisina aikoina lääketieteen ammattilaisia siinä kuin tänä päivänä. Yksikään perustelu, joka tukee ajatusta, että Luukas oli pakana, ei siis ole vahva. On siis hyödyllistä mennä perusteluihin, joiden mukaan Luukas oli juutalainen.

Perusteluja Luukkaan juutalaisuudelle

On useita perusteluja, jotka tukevat ajatusta, että Luukas oli juutalainen. Kuten jo todettiin, tohtori Luukkaan taustasta ei ole olemassa erityisiä lausuntoja. Siksi ainoa tapa tietää jotakin Luukkaan taustasta on päätelmistä Raamatusta.

Sääntö: Juutalaiset ovat Jumalan puheen välittäjiä

Kun Paavali on osoittanut juutalaisen kansan syntisen tilan ja selittänyt, kuinka juutalaiset ovat yhtä lailla synnin alaisia kuin pakanat, hän kysyy: "Mitä etuusia on juutalaisella?" Hänen vastauksensa on: *"Paljonkin, kaikin tavoin; ennen kaikkea se, että heille on uskottu, mitä Jumala on puhunut"* (Room. 3:1-2). Tärkein etu, jonka Paavali tunnistaa juutalaisissa, on, että kun Jumala antoi ilmoituksen ihmiskunnalle, hän antoi sen juutalaisille ja heidän kauttansa. Hän ei käyttänyt pakanoita tähän tarkoitukseen. Tämä oli sääntö: että juutalaiset olivat ilmoituksen väline. Jos Luukas oli poikkeus, todistusvelvollisuus on niillä, jotka sitä väittävät.

Näin ollen on todistettava lopullisesti, että Luukas oli pakana, ennen kuin voidaan luopua selkeästä säännöstä, että juutalaiset kirjoittivat Raamatun. Meidän on oletettava, että Luukas on juutalainen, elleivät todisteet ole niin musertavat, että meidän on pääteltävä hänen olleen pakana. Kuten olemme nähneet edellä, Kolossalaiskirjeen luetteloista saatu näyttö on niin heikko, että se ei täytä tuota kriteeriä. Pakanoita siunataan monin tavoin, varsinkin tänä seurakunta-aikana, mutta Jumala ei ole koskaan ilmoittanut muuttaneensa sääntöään käyttää vain juutalaisia ilmoituksensa tallentamiseen.

Paavalin pidätyksen syy oli Trofimus, ei Luukas

Tohtori Luukas oli apostoli Paavalin alituinen kumppani siitä hetkestä lähtien, kun hän liittyi lähetysapostoliin tämän purjehtiessa Trooaasta Eurooppaan. Luukas seurasi Paavalia hänen kohtalokkaalla viimeisellä paluumatkallaan Jerusalemiin ja oli luvussa Apt. 21 Paavalin pidätyksen

silminnäkijänä temppeleissä. Paavalin läsnäolo temppeleissä suuresti kiihotti väkijoukkoa ja häntä syytettiin pakanoiden tuomisesta temppelin alueelle. Se oli kuolemalla rangaistava rikos.

Luukas selittää, että Paavali ei tuonut yhtään pakanaa temppeleihin, mutta hänet oli nähty Jerusalemin kaduilla "efesolaisen Trofimuksen" kanssa. Ilmeisesti Paavali toi Trofimuksen mukanaan Jerusalemiin, että apostolit ja siellä oleva äitiseurakunta voisivat nähdä omakohtaisesti hänen työnsä hedelmää pakanain keskuudessa. Vaikka syytös oli väärä, he pystyivät levittämään huhun ihmisten keskuuteen ja aiheuttamaan lähes mellakan Paavalia vastaan Temppeleivuoressa ja tästä syystä hänet pidätettiin.

Pointti on siinä, että kun juutalaiset halusivat syyttää Paavalia pakanan tuomisesta temppeleihin, he valitsivat Trofimuksen. Miksi he eivät valinneet Luukasta, joka todella oli Paavalin kanssa ja näiden tapahtumien silminnäkijä?

Jos Luukas oli pakana, olisi ollut paljon helpompaa ja uskottavampaa syyttää Paavalia, että hän toi mukanaan temppeleihin hänet eikä Trofimuksen. Se, että Luukasta ei mainita syytöksessä, on vahva osoitus, että hän ei ollut pakana.

Koska Luukas ei ollut kiistanalainen matkustaessaan Paavalin kanssa Jerusalemiin ja Temppeleihin, meidän on oletettava, että myös hän oli juutalainen. Näin ollen Luukasta ei ole mainittu ongelmana, kun Paavali pidätettiin.

Luukkaan intiimi tieto Temppeleistä

Toinen perustelu ajatukselle, että Luukas oli juutalainen, on se, että hän osoitti niin intiimiä tietoa temppeleistä - enemmän kuin kukaan toinen evankeliumien kirjoittajista. Kuvaillessaan ilmoitusta Sakariakselle Johannes Kastajan syntymästä Luukas meni huomattaviin yksityiskohtaisuuksiin kuvaillessaan leeviläisten pappien palvelusvuorojen kiertävää valintaa heidän perheidensä mukaan. Hän kuvaili myös papin asemaa suitsutusalttarin edessä, missä enkeli ilmestyi Sakariakselle (Lk. 1:8-20).

Se tosiasia, että Luukas yksin neljästä evankeliumin kirjoittajasta antaa tämän selonteon ja tekee sen niin yksityiskohtaisen elävästi, todistaa hänen olevan juutalainen, jolle Temppeleiden proseduurit olivat tuttuja. Voidaan jopa spekuloida, että Luukas olisi jopa voinut olla myös leeviläinen, koska tiesi niin paljon siitä, kuinka temppeleitä operoitiin. Onko loogista olettaa epäröimättä, että Luukas oli pakana, kun hänellä oli niin selkeä käsitys temppeleiden intiimimmistä toiminnoista, joihin ei päästetty yhtään pakanaa?

Luukkaan läheinen tuttavuus Marian kanssa

Vielä yksi perustelu on silmiinpistävä läheisyys, joka Luukkaalla oli Jeesuksen äidin, Marian, kanssa. Hän kertoo Jeesuksen syntymästä lähinnä Marian näkökulmasta ja sanoo sitten, että hän kätki nämä sanat "sydämeensä" (Luukas 2:19,51). Kuinka Luukas kaikista evankeliumien kirjoittajista, pääsi niin lähelle Mariaa, että pystyi saamaan selville, mitä tämä oli kätkenyt sydämeensä? Niin läheisiä kuin Jerusalemin seurakuntalaiset olivat toisilleen ja niin vaikeaa kuin pakanoiden olikin päästä apostolisen johdon "sisäpiiriin", näyttää hyvin epätodennäköiseltä, että Luukas olisi voinut päästä niin lähelle Mariaa, jos olisi ollut pakana.

Itse asiassa näyttää, että Luukas on voinut palvella Mariaa jonkin aikaa henkilökohtaisena lääkärinä. Tämä on spekulatiota, mutta kuinka muuten hänellä olisi voinut olla niin läheinen suhde Mariaan, että hän voi saada häneltä tietoonsa yksityiskohdat, jotka tämä oli kätkenyt sydämeensä ja keskustellut niistä muutamien muiden kanssa?

Johtopäätökseni on siis, että meidän on pääteltävä, että Luukas oli juutalainen. Ajatus, että hän oli pakana, näyttää perustuvan pelkkään toiveajatteluun ja perinteeseen. Raamatun todisteet tukevat vahvasti kantaa, että Luukas oli juutalainen ja meidän on aina uskottava Raamattuun enemmän kuin perinteeseen, kun niiden välillä on ristiriita.

“Pyhä Luukas, evankelista” (Kazanin katedraali, Pietari) perinteisen symbolinsa, härän, kanssa.

<https://goodquestionblog.com>

